

La mar de mocions de censura a l'Ajuntament de València

L'alcaldia maleïda

Des de la instauració democràtica a València cap alcalde no ha finalitzat el seu govern. Martínez Castellano va ser el primer a caure. Ara Rita Barberà pot ser la quarta. Les disputes internes del PSOE i les mocions de censura, han fet d'aquest ajuntament una institució maleïda.

Voldria que les meues paraules foren avui un record emocionat d'aquells homes que fa ara quaranta anys i uns dies tancaven les portes d'aquest Ajuntament i se'n portaven les darreres paraules d'una legalitat democràtica i jurídica que molt prompte havia de ser arrasada". Amb aquestes paraules, el primer alcalde democràtic valencià, el socialista Fernando Martínez Castellano, obria el seu discurs d'investidura.

Així doncs, les primeres eleccions municipals, del 3 d'abril del 1979, havien donat la vara de comandament del cap i casal al PSPV-PSOE. Des d'aleshores i durant dotze anys són els socialistes els que han dirigit la casa consistorial més important del País Valencià.

Es durant la nit, però, del 26 maig del

1991, quan la dreta torna a l'ajuntament amb el pacte entre el PP i UV. Durant aquests tretze anys de governs democràtics a la ciutat del Túria, el tron municipal ha estat posseït d'un malefici: cap dels alcaldes no hi ha acabat el seu govern.

El primer a caure va ser Fernando Martínez Castellano: només quatre mesos va durar el seu govern. El segon destronat va ser Ricard Pérez Casado, successor de Castellano. Tots dos van ser *assassinats* políticament per l'enfrontament que havien mantingut amb l'executiva del seu partit.

Clementina Ródenas, tercer socialista al capdavant del consistori, encara que finalitza la legislatura amb prou feines, no pot tornar a l'alcaldia a causa del pacte entre conservadors i regionalistes.

Ara, Rita Barberà pot ser la quarta a caure de la poltrona. L'amenaça d'una possible moció de censura li ronda pel cap des de l'eixida del govern municipal de l'ex-regidor d'UV, Francisco Martínez León. El pas de Martínez León al grup mixt ha significat per a la dreta la pèrdua de la majoria absoluta i ha situat la coalició PP-UV amb setze escons, els mateixos que té la possible coalició PSOE-EUPV.

Així les coses, Martínez León i el seu nou partit, Esquerra Nacionalista Valenciana (ENV) (vegeu EL TEMPS núm. 433), s'han convertit de sobte en la clau que pot decantar l'alcaldia en favor de Rita Barberà o, per contra, en favor de Clementina Ródenas.

La posició de Martínez León en el debat dels pressupostos municipals del

Ricard Pérez Casado amb el seu equip de govern el dia de la presa de possessió com a alcalde de València.

1993, ens dirà si l'ajuntament canvia de caire polític o es manté com ara. Caire, no obstant això, que fa olor de moció de censura i reforça la tesi de València com a alcaldia maleïda.

¿TOT ESPERANT UNA MOCIÓ?

La possibilitat que Martínez León, anomenat pels seus ex-companys *Paquito*, vote contra els pressupostos municipals és una hipòtesi més que possible. De moment, l'ex-regidor d'UV ha donat suport a algunes de les propostes presentades pel PSOE i per EUPV en les darreres comissions informatives.

D'altra banda, Martínez León ha jugat fort per aconseguir que els plens municipals tornaren a ser un fòrum on es decideixen bona part de les proposicions del govern. Abans tot s'aprovava en les comissions de govern.

Així, doncs, és més que probable que Martínez León intente demostrar la seua força votant en contra dels pressupostos municipals. Un as en la mànega del trànsfuga. Com a grup de l'oposició que és, no tindria molt de sentit donar suport a les despeses municipals. Això significaria defensar la gestió de la coalició PP-UV, antiga colla seua que va abandonar perquè, segons ell, no combregava amb el matrimoni de conveniència pactat entre González Lizondo i Rita Barberà.

EL DUBTE DEL PSOE

Fons del grup municipal socialista asseguren que si Martínez León vota contra els pressupostos del PP-UV, "aleshores, parlarem de moció de censura". Però, dins el PSOE tothom no està d'acord amb aquesta decisió. De fet hi ha dos corrents. D'una banda, els partidaris d'anar a poc a poc. Aquest corrent assegura que no cal tenir pressa per tornar a agafar el poder. Cal esperar que la dreta es desgaste "per tal de demostrar la seua ineficàcia a l'hora de governar". D'una altra, i amb Clementina Ródenas al capdavant, es troben els partidaris d'anar com més prompte millor a la moció de censura: "Que el cost siga el menor. Tant per a la ciutat com per a nosaltres".

En el cas que prosperara la moció, els populars col·locarien Rita Barberà com a diputada a les Corts Generals. Així, l'encara alcaldessa encapçalaria les llistes per València de les pròximes eleccions generals. El PP presentaria la seua *reina* com a víctima propiciatòria de la síndrome del trànsfuga Paquito i del PSOE. Un bon

El regidor del grup mixt, Martínez León, té la clau de la governabilitat de la ciutat.

cartell de presentació electoral. Si la moció de censura triomfa, Barberà serà la quarta a caure i continuarà, així, una tradició que va iniciar el socialista Fernando Martínez Castellano. El motiu, la divisió interna del PSOE.

PRELUDI D'UN ASSASSINAT POLÍTIC

Corre l'any 1979. El PSOE és dins una discussió dogmàtica que manté dividit el partit en dues faccions. D'una banda, el grup encapçalat per Felipe González i Alfonso Guerra, defensors de l'acostament a la socialdemocràcia. De l'altra, l'anomenat sector crític, liderat per Gómez Llorente i Pablo Castellano, partidaris del manteniment dels postulats marxistes.

Al País Valencià s'esdevé una escissió dins l'executiva del partit. D'una banda, Joan Pastor, Fernando Martínez Castellano, Javier Sanz i Fernando Millán representen els crítics. De l'altra, Joan Lerma i Albert Pérez Ferré -avui el primer és secretari general i el segon, secretari d'organització del PSOE al País Valencià-, defensen les tesis del tàndem González-Guerra. "Des de l'aparell del partit la gent que defensem una altra estructura -afirma Martínez Castellano- som presentats com a marxistes-leninistes, calafocs d'esglésies i assaltadors de convents. És a dir, s'afirma que si nosaltres guanyem, els

tancs eixiran a la Castellana i coses per l'estil".

Al maig de 1979, el PSOE celebra el seu 28è congrés federal, on les dues posicions s'enfronten. El resultat és clar: el debat de la ponència política defensada pel crític Francisco Bustelo guanya la votació. Felipe González i la seua colla, fent una retirada aparent, no hi presenten la seua candidatura i la por es fa presa del partit. Els crítics Gómez Llorente, Tierno Galván, Pablo Castellano i Francisco Bustelo es retiren i deixen el PSOE, per primera vegada en la història, sense executiva.

Davant això, es crea una comissió gestora encarregada de dirigir el partit fins al congrés següent: l'anomenat "28è congrés bis", on González arrasa. La gestora, la integren Federico Carvajal com a president, Carmen García Bloise com a secretària d'organització i el sindicalista històric de la UGT García Duarte.

Segons l'ex-alcaldé Martínez Castellano, "aleshores es produeix una situació absurda dins el PSOE, perquè es demostra que el partit es troba vertebrat al voltant d'una persona. La gestora només es dedica a aplanar el camí a González".

Al País Valencià, l'executiva liderada pel crític Joan Pastor també dimiteix i es crea un altra gestora presidida per Pedro Lórca. Aquesta defensa les tesis de Lerma i Albinyana, o el que és el mateix, de González i Guerra. Joan Lerma va ser elegit secretari general al Congrés d'Econòmiques, de 1979. Josep Lluís Albinyana era llavors el president del Consell pre-autonòmic. Tots dos estaven enfrontats amb els crítics.

"Entre congrés i congrés, les dues gestores, la de Madrid i la del País Valencià, llancen atacs constants contra el sector crític per tal d'arreglar vots de les distintes federacions socialistes al llarg de l'estat espanyol", assenyala Fernando Millán, avui diputat provincial a la Diputació de València i aleshores portaveu del grup socialista a l'ajuntament.

LA DEFENESTRACIÓ DE MARTÍNEZ CASTELLANO

El candidat socialista a l'alcaldia de València no agrada a Madrid ni tampoc a Joan Lerma ni a Josep Lluís Albinyana. Així, Martínez Castellano es converteix en el blanc de les iras de les dues gestores. Les eleccions municipals del 3 d'abril del 1979 donen al PSOE i a Martínez Castellano l'alcaldia de València.

Aquesta victòria en lloc d'unir divideix

L'actitud kafkiana de la gestora en el 'cas Castellano'

Setembre del 1979. Virgilio Fuentes, Fernando Millán, Joan Pastor i Xavier Sanz, tots del sector crític valencià, viatgen a Madrid per entrevistar-se amb la comissió gestora i impedir l'expulsió del partit de Fernando Martínez Castellano. "Parlem amb Carmen García Bloise –assenyala Fernando Millán–. Li exposem que no hi ha cap motiu per a procedir a l'expulsió de Fernando Martínez Castellano, ja que la seua gestió al capdavant de la secretaria del partit havia estat correcta. García Bloise afirma que la decisió s'ha pres. No hi ha marxa enrere. Fernando ha de dimitir com a alcalde".

Uns dies després, el 14 de setembre, Martínez Castellano i Virgilio Fuentes també es reuneixen amb la gestora. García Bloise els explica que els motius de la dimissió es basen en la deterioració de la imatge pública de Martínez Castellano. "Això no tenia trellat perquè, de fet, els únics que havien degradat la meua imatge havien estat ells".

Per Martínez Castellano l'actitud de Carmen García Bloise i de Federico de Carvajal, president de la gestora, "va ser absolutament kafkiana". Mentre Carvajal l'expulsava del partit, "García Bloise, m'assegurava que havia de deixar l'alcaldia, però que si volia podia tornar al partit. Era una conversa surrealista".

Els companys de Martínez Castellano tampoc no ho entenien: "Nosaltres –afirma Millán– vam indicar que aquesta decisió era impossible. Fernando només havia estat cinc mesos al capdavant de la casa consistorial. A més, advertírem de la inestabilitat que podria generar la destitució de l'alcalde socialista en aquell moment".

Millán ho continua explicant: "En aquell moment, Federico de Carvajal va perdre els papers i afirmà que ell impartia la justícia *urbi et orbi* i que cap dels presents no érem per damunt seu. La nostra reacció fou molt distinta. Més d'un company es va clavar les ungles en els dits. L'ambient era molt tens. Joan Pastor va reaccionar, i va replicar a Carvajal que si expulsaven Martínez Castellano, que ens expulsaren també a nosaltres. La resposta de Carvajal va ser clara: ho tindrem en compte. I ens van obrir un expedient. A més, ens van recordar que la disciplina de partit ens obligava a acceptar Pérez Casado com a substitut de Martínez Castellano, i això vam fer".

V. L.

A l'esquerra, Martínez Castellano. Al seu costat, el seu successor, Pérez Casado. Al centre, l'ex-alcalde

el partit. Els crítics manen a València però, en canvi, no al partit ni al Consell pre-autonòmic. "Hi havia dues concepcions molt distintes a l'alcaldia i al Consell", assenyala Martínez Castellano.

Quan arriba l'estiu, comencen a circular rumors sobre la possible dimissió de l'alcalde. Fonts del govern municipal d'aquell moment asseguren que és "la gestora presidida per Pedro Lorca, la que planteja la destitució de Martínez Castellano". La falta de claredat en l'administració de les despeses electorals és el vehicle utilitzat en la conjura.

La comissió gestora federal demana una auditoria per esclarir les esmentades irregularitats. El resultat de la investigació és l'existència de més de 16 milions –segons dades de l'època– que no van ser justificats per la secretaria de finances, aleshores ocupada per Martínez Castellano.

"Aquesta xifra –afirma Martínez Castellano–, era la primera vegada que la sentia. En un primer moment, es va parlar de 4 milions i posteriorment de 400.000 pessetes. El cas és que aquestes irregularitats no es demostraren mai. A més, m'acusaven d'un fet del qual jo no m'ocupava directament. Només n'era un tercer responsable, ja que l'encarregat directe de l'administració de la campanya electoral era Enric Leal, que després va ser regidor de l'ajuntament durant molt de temps."

El 13 de setembre del 1979, Joan Lerma i Fernando Ramón donen compte de l'expulsió de Martínez Castellano del PSOE. L'objectiu s'havia aconseguit:

Castellano ha de deixar immediatament el seu càrrec d'alcalde. Els crítics eren esborrats del mapa.

Davant aquesta notícia, Martínez Castellano i el regidor Vicent Garcés fan una conferència de premsa en què qualifiquen de "cacera de bruixes" l'expulsió de Castellano.

Segons Martínez Castellano, l'expulsió va ser "un fet sense precedents. Es va fer contra la voluntat de tota l'agrupació socialista de València. Però no vaig rebre cap suport del secretari general dels socialistes, en aquell moment Joan Lerma; ell era a l'altre bàndol. Ni tampoc d'Albinyana. Va ser un muntatge fet des de Madrid amb col·laboració de gent del País. Aquí hi havia més d'un interessat que volia la meua destitució com a alcalde. Albinyana va tenir molt a veure en aquesta història". Declaracions confirmades per militants del PSOE.

Segons Fernando Millán, l'expulsió del seu company va ser una qüestió merament política: "Dir que la seua expulsió va estar motivada per falta de claredat en els comptes és una puerilitat. Tot va ser una lluita política, on vam perdre els crítics".

GUERRA IMPOSA PÉREZ CASADO

La defenestració de Martínez Castellano dona pas a l'ascensió en el partit de Ricard Pérez Casado. Pérez Casado, desconegut fins aquell moment per a l'aparell del partit, es converteix en el substitut de Martínez Castellano. La incorpora-

Clementina Ródenas. A la dreta, Rita Barberà.

RAFA GIL

ció de Ricard Pérez Casado com a número dos de les llistes va ser pactada a Madrid. El desembre del 1978, els crítics valencians Joan Pastor i Fernando Millán, es reuneixen amb Alfonso Guerra i Guillermo Galeote per pactar les llistes dels comicis municipals de l'abril del 1979.

Mentre Pastor presenta Martínez Castellano com a cap de la candidatura per València, Guerra defensa la inclusió d'Antonio Sotillo. Després d'una tensa negociació, Castellano s'hi manté com a candidat, però amb la condició de situar Ricard Pérez Casado com a número dos. Pastor hi accepta.

El 5 d'octubre del 1979, Ricard Pérez Casado, home de confiança de Joan Lerma i de Josep Lluís Albinyana, és nomenat alcalde de València. En el seu discurs el nou alcalde socialista puntualitza: "La recent crisi municipal que m'ha portat a l'alcaldia no és la circumstància que més m'agrada per a arribar a aquest càrrec".

DE PÉREZ CASADO A RÓDENAS

Des d'aquell dia fins al 30 de desembre de 1989, és a dir, durant deu anys, Pérez Casado dirigeix els destins de la ciutat del Túria. Durant aquests deu anys, l'alcalde guanya dues eleccions municipals i incrementa la seua esfera de poder en el partit. De sobte, l'executiva del PSPV-PSOE nota que el seu alcalde "va agafant cada vegada més poder i el seu àmbit d'influència dins el partit és major", assenyala un dirigent històric del PSPV-PSOE. Així doncs, Pérez Casado passa

de ser un desconegut en el partit a disposar d'una clientela política pròpia dins el consistori.

"Aquest fet -indica la mateixa veu-comporta un enfrontament directe amb la secretaria general del partit", és a dir, amb Joan Lerma. L'alcalde de València deixa, aleshores, de ser un home fidel a Lerma i comença a crear problemes a la cúpula del partit.

Ens trobem al final del 1988. El Pla General d'Ordenació Urbana de València és pendent d'aprovació per part de la Conselleria d'Obres Públiques.

El conseller d'Obres Públiques, Rafael Blasco, accepta l'aprovació del PGOU, però posa damunt la taula tres esmenes: ni el solar dels Jesuïtes, ni el del Pilar, ni els terrenys de Rafalell i Vistabella serien qualificats com a sòl urbanitzable (vegeu EL TEMPS núm. 397). Aquesta decisió és considerada per Pérez Casado com "una intromissió intolerable".

Rafael Blasco, que aleshores ja estava distanciat de Lerma, amenaça d'abandonar la Conselleria si les seues condicions són rebutjades. Blasco hi juga fort i guanya la partida a Pérez Casado. La por d'enfrontar-se a Blasco i l'escassa rendibilitat electoral que representa donar suport a Pérez Casado porten Lerma a retirar-li la confiança i fer costat al conseller. Aquest procés es repetirà, alguns anys després, amb el mateix Blasco.

Davant això, fonts del PSOE afirmen que Pérez Casado truca a les portes de Madrid per aconseguir el suport de l'aparell i, si no, amenaça de presentar la di-

missió. La resposta de Ferraz és contundent: "Fes el que vulgues". Pérez Casado es troba sol i decideix dimitir. El seu lloc, l'ocupa Clementina Ródenas, segona de la llista en les eleccions del 1987. Durant els dos anys de regnat de Clementina Ródenas, el govern municipal es manté amb prou feines. Les negociacions mantingudes entre el CDS i EUPV fan que Clementina continue al capdavant de l'alcaldia.

No obstant això, l'alcaldesa socialista ha d'afrontar un mar de temptatives de moció de censura. Des d'UV truquen a les portes del CDS per destronar Ródenas. Tàrsilo Piles i Leonardo Ramón, d'esquena al seu partit, pacten amb el centrista Fermín Aragoitia la moció de censura. UV ofereix al regidor del CDS la continuïtat política en les següents eleccions com a diputat autonòmic.

Aragoitia es mostra d'acord amb l'oferta d'UV, però la seua companya de files, Alicia Boado, la rebutja i impossibilita que la moció de censura es duga a terme. Ródenas es manté al capdavant del govern municipal. Però a les eleccions del maig de 1991, perd l'alcaldia. El pacte entre el PP i UV la situa a l'oposició.

Ara la sort pot somriure al PSOE. La possibilitat d'una moció de censura amb vots d'EUPV i de Francisco Martínez León és l'única possibilitat de Clementina Ródenas per a tornar-hi. Si Barberà cau, el malefici de l'alcaldia de València continuarà viu.

Vicent Lafora